

การศึกษาพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลไพลอำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

THE STUDYING OF PRIMARY SCHOOL STUDENT'S MORAL DEVELOPMENT IN PLAII SUB DISTRICT, LAMTAMAINCHAI DISTRICT, NAKHONRATCHASIMA EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 7

สมัย เจียมใจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย) เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียน 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน 3) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 285 คน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 แล้วนำไปรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติดังนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ขาดคุณธรรม ด้าน

ความซื่อสัตย์สุจริต

ด้านความประหยัด และด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. วิเคราะห์ด้านระดับปฏิบัติต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความ

รับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความประหยัด ระดับปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

3. วิเคราะห์การวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมนักเรียน ด้านความ

ซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ความรับผิดชอบ ระดับปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study causes of lacking moral in primary school students, 2) to develop morally activities for primary school students, and 3) to study effectiveness of the morally development activities.

The sample group consisted of 285 persons from teachers, students, guardians and basic educational school committees. Data were collected by a simple random sampling method. Research instrument was a 5-point rating scale questionnaire composed of items reflecting five aspects with confidential level of 0.88, then

data were computerized analysis through percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. Factors affected to the lacking of student's moral were honesty, economy and responsibility, the results both each factor and in total were a moderate level.

2. Practicable level affected to morally behavior through honesty and economy, the results both each factor and in total were at a moderate level.

3. Student's morally behavior level through honesty factor, economy factor, and responsibility factor, the results both each factor and in total were at a moderate level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาของประเทศไทย ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งสมรรถนะทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5) ซึ่งเป็นในการกำหนดคุณลักษณะของคนไทยให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจึงได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545- 2559 ขึ้น โดยได้นำสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และได้นำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด "คน" เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมี "ดุลยภาพ" ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มาเป็นกรอบความคิดในการจัดการศึกษา

การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ทางด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่ถึงพร้อมด้วยภูมิรู้และภูมิธรรม โดยการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกบบ

และตามอริยาถัย รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางศาสนาทั้งพระภิกษุ นักบวชและผู้นำทางศาสนาต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอย่างถ่องแท้ ให้มีความสามารถในการถ่ายทอดศาสนา ศิลธรรมแก่ผู้เรียนและศาสนิกชนอย่างแท้จริง เพื่อให้คนไทยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกันกลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน (พนม พงษ์ไพฑูริย์และคณะ. 2546: 284)

ในสังคมไทยของเราในปีปัจจุบันพบว่า มีปัญหาที่เกิดจากคนในชาติขาดความสมดุลระหว่างความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลคล้ายกับสัตว์โลก โดยเฉพาะคุณธรรมประจำใจที่ยึดถือกันมาจนกลายเป็นประเพณีอันดีงามของคนไทยในอดีต นับวันจะเสื่อมถอยลงเรื่อยๆ จนนำไปเป็นห่วง คนไทยเกิดความขัดแย้งและสับสนที่วุ่นวายในเรื่องความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ มีพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อเป็นผู้อื่น มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่นอย่างขาดการประนีประนอมผลเสียก่อมลพิษทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติถูกทำลาย (พระธรรมปิฎก. 2544: 45)

การศึกษาในปีปัจจุบันยังขาดมิติในด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งหากสังคมยังคงเน้นแต่คนเก่งก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรม จริยธรรมก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักจะไม่มีใครให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากครูสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งโดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคมดังที่เห็นในปีปัจจุบัน ในทางตรงกันข้ามการศึกษาจะต้องช่วยให้นักเรียนเป็นคนดีเหนือสิ่งใด ให้ทุกคนสามารถมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสุข อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาไม่ใช่แค่สอนให้คนมีความสามารถในการทำมาหากินเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ควรสอนให้คนมีชีวิตที่สมบูรณ์ คนดีเท่านั้นที่จะคิดช่วยเหลือผู้อื่น สังคม ประเทศชาติและโลก คนดีจะเป็นคนเก่งได้โดยอัตโนมัติ เพราะจะขยันมีความตั้งใจเรียน ปราศจากอุปสรรค ขาดสติจึงไม่เสียเวลาชีวิตไปโดยเปล่าประโยชน์ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. 2550: 2)

ในสถานการณ์ที่สังคมไทยเกิดปัญหาวิกฤตทางด้านวัฒนธรรมและศีลธรรม ได้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายอย่างเช่นไม่เห็นคุณค่าของตนเอง เห็นเรียน ดิถยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน โสเภณีเด็ก มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขาดคุณธรรมจริยธรรม และผลการเรียนตกต่ำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุมาจากครอบครัวแตกแยกขาดความอบอุ่น ขาดการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสม จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงปรารถนา (พิบูล สีหาพงษ์. 2546: 25) ซึ่งในปีปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นสอดคล้องกับที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต. 2544: 45) ที่กล่าวถึงวิกฤตของสังคมไทยหลายด้านที่ส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมในวัฒนธรรมบริโภคนิยมตามแบบวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ประกอบกับการมีระบบการติดต่อสื่อสารในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยเกิดความขัดแย้งและเกิดความสับสนทั้งในเรื่องของความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ มีพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อการเป็นผู้อื่น มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่นทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติถูกทำลาย คุณค่าของภูมิปัญญาไทยถูกละเลย ตลอดจนลักษณะ

ของความเป็นคนไทยถูกกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่รุกล้ำครอบงำจนวัฒนธรรมไทยถูกลดคุณค่า และตกอยู่ในสภาพอ่อนแอ ผลที่ปรากฏตามมาสรุปได้ดังนี้

1. มีความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบวิถีชีวิตที่ติงามของคนไทย
 2. การละเลยไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาไทยและการถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมต่างชาติ
 3. เกิดปัญหาสังคม ได้แก่ ความยากจน ยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก อาชญากรรมและการทารุณกรรมต่อเด็กและเยาวชนซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมหภาค ละเลยการพัฒนาแบบสมดุลทั้งในด้านสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนนำไปสู่ความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมในสังคม
 4. กระบวนการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ยังขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ ความเข้าใจในวิชาสามัญกับด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนการสอนจึงมีลักษณะที่แยกออกจากวิถีชีวิตจริงที่มนุษย์พึงเรียนรู้ด้วยระบบของความรู้คู่คุณธรรม
 5. ขาดเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการอย่างอิสระ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรต่างๆ ในสังคม
 6. บทบาทของสถาบันและบุคลากรทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนาถูกลดบทบาทด้านการจัดการศึกษาลง สถาบันศาสนาซึ่งเคยเป็นพลังสำคัญและแหล่งการเรียนรู้ในการฝึกอบรมคุณธรรมคุณธรรมของศาสนิกชนได้รับการยอมรับในฐานะที่พึ่งทางใจน้อยลง
 7. การเรียนการสอนวิชาศาสนาในสถานศึกษาขาดครูเฉพาะทาง ครู อาจารย์ พระภิกษุ และบุคลากรทางศาสนาซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สอนยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการถ่ายทอด ศาสนธรรมและการเรียนการสอนด้านศาสนา การเรียนการสอนศาสนาจึงเป็นเรื่องที่เข้าใจยากสำหรับผู้เรียน ตลอดจนขาดสื่อและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนวิชาศาสนาจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา
- โรงเรียนประถมศึกษานิตยาภิบาล อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา เขตพื้นที่บริการโรงเรียนประถมศึกษานิตยาภิบาลในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ 6 ตำบลไหล มีโรงเรียนในเขตบริการ 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านไหล โรงเรียนบ้านอ้อประชาสามัคคี โรงเรียนบ้านลำท่าเม่นชัย และโรงเรียนบ้านหนองแวง นักเรียนประถมศึกษานิตยาภิบาลปี 1-6 จำนวนรวมทั้งสิ้น 450 คน มีบุคลากรทางการศึกษา 54 คน แบ่งเป็นครูผู้สอน 50 คน ผู้บริหารโรงเรียน 4 คน ชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพ ทำสวน ทำไร่ แต่ละชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละชุมชนค่อนข้างดี ความต้องการของชุมชนคือการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ติงาม ให้คงอยู่ควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีชีวิตความเป็นอยู่

เรียบง่าย มีความรักใคร่สามัคคี ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เห็นก่อนข้างต้นชัดคือมีการทำนา ทำไร่ ทำอาชีพเสริม เช่น การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้ามัดหมี่ การทำขนมจีน การทำดอกไม้ของชำร่วย ดอกไม้จันทน์ การจักสาน เครื่องสานต่างๆ

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่ 2 เมื่อปีการศึกษา 2550 ที่ผ่านมา ผลการประเมินด้านผู้เรียน โรงเรียนประถมศึกษาในตำบลไหล ศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 ทั้ง 4 โรงเรียน มีปัญหาเรื่องของนักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม ผลจากการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ระหว่างคณะครู ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานแต่ละโรงเรียน ตัวแทนนักเรียนแต่ละโรงเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนแต่ละโรงเรียน ภายในตำบลไหล พบว่านักเรียนยังขาดคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และความประหยัด

จากปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียนดังที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่านักเรียนประถมศึกษาในศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 ตำบลไหล ยังขาดคุณธรรมด้านจิตใจ จึงส่งผลให้เกิดความบกพร่องในการแสดงออกทางพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย หากไม่รีบแก้ไข อาจทำให้เกิดเป็นปัญหาที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาคุณธรรมนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ที่มีปัญหาดังกล่าว โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยตรง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ในการร่วมมือกันศึกษาสาเหตุของการขาดคุณธรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการใช้ในการกำหนดกิจกรรมสำหรับใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในศูนย์เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 6 ตำบลไหล ขึ้นโดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร จะจัดกิจกรรมอะไรเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษา และจะทราบได้อย่างไรว่าการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาใน ตำบลไหล ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมของนักเรียนได้จริงหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียน
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R+D) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวได้กำหนดขนาดของกลุ่มประชากร ดังนี้ ครูผู้สอน จำนวน 8 คน นักเรียน 135 คน ผู้ปกครองนักเรียน 135 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 285 คน โดยใช้ระยะเวลาวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาจากสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามสาเหตุ สาเหตุการขาดคุณธรรม 3 ด้านคือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และความประหยัด

ระยะที่ 2 การพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน การพัฒนากิจกรรมครั้งนี้ขึ้นกระบวนการจากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ จากครูผู้สอน 8 คน ผู้ปกครองนักเรียน 10 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน

ระยะที่ 3 ผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมนำผลวิเคราะห์จากแบบสอบถาม สัมภาษณ์สังเกต มาสัมภาษณ์ทั้งจัดกลุ่มสนทนาแนวทางแก้ไขจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน ทำผลทางการศึกษาเป็นผลการวิจัย เพื่อพัฒนามาสรุปและเสนอแนะในทางวิชาการต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้พัฒนาแบบสอบถามของผลอง จะระ (2547: 137-41) ได้พัฒนาเครื่องมือการดำเนินส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร บุคลากรนักศึกษาที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมที่ดี จาก 3 ส่วน คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และความประหยัด แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราสอนประมาณค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผู้วิจัยปัญหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Consistency: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.5 จากนั้นนำไปทดลอง (try out) กับครูนักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 16) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติที่ดำเนินด้านต่างๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ผลต่างของคะแนน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามความในการ หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความรับผิดชอบด้านความซื่อสัตย์และด้านความประหยัด โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์เชิงประจักษ์ โดยรวมและรายด้าน เป็นข้อมูลเชิงบรรยายต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามสถานภาพผู้ตอบเพศชายมากกว่า เพศหญิง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาน้อยที่สุด

2. ผลวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นสาเหตุทำให้ขาดคุณธรรม แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ขาดคุณธรรมด้านความรับผิดชอบโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่าผู้ปกครองไม่เข้าใจภูมิภาคะในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าของนักเรียนค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านนักเรียนไม่รู้คุณค่าของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กับประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีค่านิยมในการดีมีสุราและเล่นการพนันค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับมาก

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ขาดคุณธรรมในด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมักจะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมในด้านความซื่อสัตย์สุจริตให้นักเรียนเห็นเป็นประจำค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านครูที่สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตที่เน้นเฉพาะภาคทฤษฎีเท่านั้นค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความประหยัดความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุจากครอบครัวด้านความประหยัดโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า ด้านครูมักจะเน้นการสอนกิจกรรมสร้างเสริมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เฉพาะภาคทฤษฎีเท่านั้น ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากส่วนด้านประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีค่านิยมในการดีมีสุราและเล่นการพนันค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

1. ผลการวิเคราะห์ในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมตามระดับปฏิบัติด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมในด้านความรับผิดชอบ โดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านข้าพเจ้าคอยหาโอกาสหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่เสมอค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในขณะที่อยู่บ้านดูละครทีวี หรือ ฟังเพลงมากกว่าอ่านหนังสือค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์สุจริตโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะกราบพ่อแม่ทุกเช้าก่อนมาโรงเรียนแต่ไม่กล้าทำเพราะอาย ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ด้านบางครั้งข้าพเจ้าพูดโกหกเมื่อเข้าใจว่าสมาชิกในครอบครัวไม่รู้ทันค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความประหยัด พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความประหยัดโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน นักเรียนจะทำวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยสูง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนักเรียนช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำประปาและสิ่งของเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลางรายด้าน พบว่า นักเรียนชอบเล่นกีฬา ดนตรีในโอกาสที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนักเรียนมีความสนใจในการพัฒนาโรงเรียนหรือชุมชนที่ตนเองอาศัยค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านนักเรียนมักจะทำผิดเรื่องพ่อแม่เพื่อนเมื่อนึกสนุก ค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้าน นักเรียนทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดีน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความประหยัด พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความประหยัดโดยรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนวางแผนในการเดินทางทุกครั้งที่ออกจากโรงเรียนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนักเรียนใช้น้ำมันเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่าโดยให้เพื่อนนั่งรถไปด้วย เพื่อให้ทรัพย์สินของประเทศเหลือใช้นาน ค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความรับผิดชอบโดยรวมเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า ด้านนักเรียนได้รับข่าวสารประจำวันจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือดูทีวีค่าเฉลี่ยสูง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนักเรียนมักซักถามผู้ปกครอง เมื่อมีปัญหหรือไม่เข้าใจค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมักจะทำผิดเรื่องพ่อแม่เพื่อนเมื่อนึกสนุก ค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้าน นักเรียนไม่ขโมยเงินพ่อแม่หรือทรัพย์สินภายในบ้านค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความประหยัดระดับปฏิบัติในการวัดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมด้านความประหยัดโดยรวมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า ด้านนักเรียนจะปิดพัดลมทุกครั้งเมื่อไม่อยู่บ้านค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านนักเรียนจะใช้น้ำมันเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่าโดยให้เพื่อนนั่งรถไปด้วยเพื่อให้ทรัพย์สินของประเทศเหลือไว้ใช้นานค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนอำเภอทะเลเม่นชัย ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียน การพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน และการศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน

การศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรมของนักเรียนจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดการอบรมด้านปฏิบัติมองไม่เห็นคุณค่าของตนเอง เห็นตัวอย่างในชุมชนด้านการเล่นการพนัน ครอบครัวแตกแยก สาเหตุการขาดคุณธรรมเกิดจากการ สาเหตุ

การชมสื่อทาง โทรทัศน์ การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวสาเหตุการชมสื่อโทรทัศน์ทำให้เกิดความรุนแรงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบแก้ว ให่ ยืนยงศักดิ์ (2544) ที่ได้วิจัยพบว่า เพื่อหาความรุนแรงแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ พฤติกรรม การชมชู้คู่ความและผลจากการทำรายการแสดงออกทาง ภาพในโทรทัศน์ส่วนหนึ่งเป็นโฆษณาความรุนแรง กลายเป็นส่วนหนึ่ง ทำให้นักเรียนนำมาเรียนแบบ พฤติกรรม ไม่คิดถึงผลกระทบ

นอกจากนั้นสาเหตุของการขาดคุณธรรมที่ได้จากอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์นั้นสอดคล้องกับงานวิจัย ฟุตฮุดเด (1988) ได้วิจัยอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กโดยศึกษาเทคนิคของผู้ตรวจและเด็ก 25 คู่ พบว่า เนื้อหาของสื่อโทรทัศน์มีความรุนแรงเรื่องเพศ จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ควรเข้มงวดจากผู้ปกครองในการชมสื่อโทรทัศน์ เพราะกระทบกับสาเหตุเชิงคุณธรรม ส่งผลเสียขณะอยู่ในวัยเรียน

การวิเคราะห์ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลไพล อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า จากการตรวจและการสัมภาษณ์สถานการณ์กลายเป็นการพัฒนาควรใช้หลักความร่วมมือจากผู้ปกครองเริ่มต้นที่ครอบครัว โรงเรียน จัดทำหลักสูตรการพัฒนา อาศัยหลักธรรมทางสถาบันอาศรัยพ่อแม่ ให้การอบรม ดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ป้องกันสาเหตุสิ่งที่มีผลกระทบต่อด้านคุณธรรมของนักเรียน สิ่งสำคัญที่สุด ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภกา เกษม (2539) ได้ศึกษาผลการยึดอบรมความรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่าการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนสูงขึ้น ทำให้นักเรียนรู้หลักในการพัฒนาสติมีความประพฤติดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวินด์ (Schwind.1988) ได้ศึกษาสิ่งที่แม่ต้องการให้ลูกประสบผลสำเร็จให้ลูกอยู่ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ดี วัฒนธรรมชุมชนและสิ่งแวดล้อมทำให้ลูกมีการพัฒนาด้านคุณธรรมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระพงศ์ เจริญพันธ์วงศ์(2642) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการดำเนินกรแก้ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ปัญหา ได้พัฒนาหลักสูตรควบคู่กัน ปลูกฝังการพัฒนาคุณธรรมด้านเนื้อหาวิชาการทุกส่วนทุกกลุ่มสาระให้เกิดความเข้าใจ ให้ตระหนักถึงความสำคัญด้านการสอดแทรกคุณธรรม พบว่า การสอนคุณธรรมทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมจากการสอนของครูสูงขึ้น แต่มีปัญหาด้านดำเนินงาน คือ ขาดงบประมาณขาดสื่อและนวัตกรรมที่เพียงพอ เหมาะสม แต่ควรพัฒนาคุณธรรม ได้แก่ การเข้าค่ายร่วมกับชุมชนและวัดเพื่อแก้ปัญหา ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐยศ ยาจอง (2542) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าค่ายจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนากับการเข้าค่ายจริยธรรม พร้อมกับให้การปฎิบัติกลุ่มนักเรียนศึกษาท่อนเข้าค่าย และหลังเข้าค่าย พบว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี ความประหยัดอดออม ความมีเหตุผล ความตรงต่อเวลา ความมีวินัยต่อตนเองหลังการเข้าค่าย จริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ส่วนผลการใช้กิจกรรมพัฒนานักเรียนโดยการสัมภาษณ์สอบถาม จากแบบสอบถามประเมิน กลุ่มครู ผู้ปกครองนักเรียน กรมการ สถานศึกษาจากแบบสอบถาม พบว่า กิจกรรมอบรมผู้ปกครอง

เพื่อพัฒนาคุณธรรมนักเรียน กิจกรรมการอบรมคุณธรรมนักเรียนสัปดาห์ ละ 3 ครั้ง และกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมนักเรียน พบว่า ครูและผู้ปกครองมี พฤติกรรมจากการเรียนมีความเข้าใจภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและพฤติกรรมเชิงคุณธรรมสูงขึ้น มีส่วนพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมองค์กรสังเกตคุณธรรมของนักเรียนมีความ เข้าใจสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอห์นสัน (Johnson. 1998) ได้ศึกษาเรื่องการจัดบทเรียนแบบฝึกประสบการณ์ให้นักเรียน ประสบความสำเร็จการศึกษาเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในการสอน พิจารณา ำ จัยอะไรทำให้จัดประสบการณ์ ให้เด็กนักเรียนในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กับเด็กและผู้ปกครอง มีการอ้างตัวดีในสังคม มีการสอดแทรกคุณธรรมให้กับนักเรียนมีความเข้าใจกับธรรมชาติและ สังคมในการสอนในตัวผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฟูควัว Fuqua. 1999) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียนในการศึกษามิ 2 อย่าง คือ จัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนและผลปรับพฤติกรรม พบว่า เหตุผลและความประพฤติมีความเข้าใจในการแสดงออกทาง เปลี่ยนแปลงดีขึ้น

การพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาตำบลไพล อำเภอสหัส ขันธ์ เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้าน สาเหตุการขาด คุณธรรมของนักเรียน การพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน และศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน

จากการศึกษาสาเหตุการขาดคุณธรรม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และตัวนักเรียน จากสาเหตุจากสภาพการเลี้ยงดูของครอบครัวไม่ เหมาะสม การพัฒนาคุณธรรมไม่ต่อเนื่องของนักเรียน ชุมชนไม่เห็น ความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม และนักเรียนไม่ยอมรับการอบรม ให้เป็นผู้มีคุณค่าทางคุณธรรมส่วนการพัฒนากิจกรรมคุณธรรมนักเรียน ควรระดมความคิด ด้านครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และ กรมการสถานศึกษา นอกจากนี้การนำนวัตกรรมและกิจกรรมมา พัฒนาคุณธรรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและปรับพฤติกรรม เชิงคุณธรรมนักเรียนในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเจตคติ การ พัฒนาคุณธรรมนักเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน หลายมิติตามแนว คิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาคุณธรรมของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ข้อมูลจากการวิจัยเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษากำหนดวิธีที่เหมาะสม เพื่อป้องกันสาเหตุและ ปฎิบัติด้านคุณธรรมและสนับสนุนความมีคุณธรรมของนักเรียนใน โรงเรียน

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนขั้นพื้นฐานในการ กำหนดนโยบายแผนงานยุทธศาสตร์ในการสร้างกิจกรรมด้าน คุณธรรมของนักเรียน

3. ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจในการ พัฒนาหลักสูตรสำหรับครูและผู้ปกครอง ของ เขตพื้นที่การศึกษาใน การกำหนดหลักสูตรคุณธรรมของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยศึกษาด้านคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตำบลอื่นของเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. ควรวิจัยศึกษาด้านคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตำบลอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย
3. ควรศึกษาสภาพปัญหาความต้องการดำเนินการด้านคุณธรรมนักเรียนว่ามีสภาพปัญหาและความต้องการว่าเป็นอย่างไร
4. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมนักเรียนว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง
5. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณธรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานเฉพาะที่เป็นประโยชน์

บรรณานุกรม

- [1] กรมวิชาการ. (2535). คู่มือคู่มือการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- [2] กรมสามัญศึกษา. (2529). หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังเสริมสร้างจริยธรรม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- a. . (2546) หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- [4] กอบแก้ว ไทยนิยมศักดิ์. (2543). เนื้อหาความรู้แรงในภาพยนตร์โฆษณาที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ระหว่างพ.ศ. 2541-2542. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- [5] กิรติ บุญเจือ. (2534). จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [6] โกวิท ประวาลพุกษ์. (2529). "การพัฒนาจริยธรรม", ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษาหน่วยที่ 1-5. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครบุรี: โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช
- [7] จันทพร โรจนพิทักษ์. (2543). ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต"พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- [8] จันทราณี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์.
- [9] จินตนา งามสว่าง. (2542). การอบรมเลี้ยงดูบุตรของสตรีไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- [10] ฉลอง จะระ. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [11] ฉลอง มาปรีดา. (2537). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: โอ เอ พรินติ้ง เฮาส์.
- [12] ชัยพร วิชชาวุธ และธีระพร อุวรรณโณ. (2544). "การปลูกฝังจริยธรรม", แสงหาทางออกจากภาคพฤติกรรมภายใต้ความซ้ำซ้อนของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ภัคบรรด.
- [13] ชูจิตรี แซ่มลำเจียก. (2537). แนวทางการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาจิตใจนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโคกสำโรงวิทยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- [14] ฉัญชฎา ผาจง. (2542). ศึกษาเปรียบเทียบการเข้าค่ายจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนากับการเข้าค่ายจริยธรรมตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [15] ดวงเดือน พันธุมนาวิณ. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ 2: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- a. . (2544). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [16] ทศนัย ไกรทอง. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [17] นาดยา ปิลันธนาพันธ์. (2529). "การพัฒนาจริยธรรม: การทำความเข้าใจในความกระจ่างในค่านิยม", ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 6-10. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- [18] บุญส่ง สิ้นธนนอก. (2544). เอกสารประกอบการสอนจริยศึกษาสำหรับครูประถมศึกษา (1523201). อุดรธานี: สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- [19] บ้านลำทะเมนชัย, โรงเรียน. (2549). แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านลำทะเมนชัย ปีการศึกษา 2549. เอกสารเย็บเล่ม.
- [20] ประเทือง ภูมิภักทราคม. (2535). การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีและการประยุกต์. ปทุมธานี: วิทยาลัยเพชรบุรีวิทยาการกรมในพระบรมราชูปถัมภ์.
- [21] พัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2542). รายงานการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

- [22] พระราชวรมุนี, (ประยูตต์ ปยุตโต). (2523). **แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- [23] พนม พงษ์ไพบูลย์; และคณะ. (2546). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [24] พันัส หันนาคินทร์. (2524). **การสอนค่านิยมและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ.
- [25] พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต). (2544). "วิกฤติการณ์รุ่มล่อมกับทางออกที่เป็นไปได้: วิกฤติการณ์รุ่มล่อมที่ยังคิดหาทางรอดต่อไป", การแสวงหาทางออกจากภาวะวิกฤติภายใต้ความซ้ำซ้อนของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ภัคชรศ.
- [26]. (2542). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [27] พระเมธีธรรมภรณ์. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม จริยศาสตร์และจริยศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [28] พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- [29] พิกุล สีหาพงษ์. (2546). "สภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความดีและความสุขของผู้เรียน" **วารสารวิชาการ**. 6(6): 25 - 26. มิถุนายน.
- [30] พระมหาพิชิต เศษฐรังษี. (2546). **คู่มือการพัฒนาความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [31] พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2542). **การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [32] ภูริสา ปราบริปู. (2542). **ปัญหาการบริหารโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ ตามทัศนของผู้บริหารผู้สอน และผู้เรียนปริยัตินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- [33] ระวี ภาวิไล. (2531). **ศาสนากับปรัชญา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กระต.
- [34] รุ่ง แก้วแดง. (2543). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มติชน.
- [35] ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม**. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- [36] ลอ หุดางกูร. (2525). **จริยธรรมกับการพยาบาล 30 ปี ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: บทพิชการพิมพ์จำกัด
- [37] ลำพอง บุญช่วย. (2538). **หลักและเทคนิคการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- [38] ศีลธรรม โพนทะนา. (2546). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์การศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [39] ศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์. (2540). **การพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุจฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- [40] สมพงษ์ เกษมลิน. (2526). **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [41] สมพงษ์ จิตระดับ. (2544). **รายงานการวิเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายการศึกษาของพรรคการเมืองกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- [42] สมยศ นาวิก. (2527). **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- [43] สิวลี ศิริวิไล. (2536). **จริยธรรมกับวิชาชีพพยาบาลในสังคมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล
- [44] สุรางค์ โค้วตระกูล. (2536). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [45] สุทธิลักษณ์ อริญารณ. (2539). **จริยธรรมเด็กระดับอนุบาลศึกษาในจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [46] โสภา สุขเกษม. (2539). **การศึกษาผลของการศึกษาอบรมความรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง อริยสัจสี่สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- [47] สาโรช บัวศรี. (2526). **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [48] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านลำทะเลเม่นชัย พ.ศ. 2547**. เอกสารเย็บเล่ม.
- [49] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- [50] อัจจง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). **คุณธรรมนำความรู้: รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- [51] อ้อยทิพย์ ทองดี. (2536). **ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ วิธีสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์

- การศึกษามหาบัณฑิต พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.ถ่ายเอกสาร.
- [52]เอกรวิทย์ ฤทธกลาง. (2544). "วิกฤติการณ์รุมล้อมกับทางออกที่เป็นไปได้: วิบากกรรมซ้ำซ้อนที่ยังหาทางรอดต่อไป, แสวงหาทางออกจากภาวะวิกฤตภายใต้ความซับซ้อนของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ภัคธรรมศ.
- [53]Aiken, T. D.; & Catalano. (1994). J.T. **Legal Ethical and Political Issues in Nursing**. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- [54]Bandman, E.L.; & Bertram, Bandman. (1990). **Nursing Ethics through the Life Span**. 2 nd ed. New York: Appleton & Lange.
- [55]Bandura, A. (1977). **Social Learning Theory**. New York: New Jersey: Prentice Hall.
- [56]Budhal, Rishichans Sookai. "How to produce Master Materials," **The socially isolated child at School**. DAI-A 61/03: 876; September, 2000. (ERIC CD-ROM. No AAC 9927842).
- [57]Fuqua, Beth Howard. "How to produce Master Materials", **Young children's decision about Naughtiness and unishment in constructivist classrooms**. DAI-A 60/02: 328;
- [58]August, 1999. (ERIC CD-ROM. No AAC 9920203).
- [59]Gilligan, C. (1977). **In a Different Voice: Woman Conception of Self and of Morality**. New York: Holt, Richard and Winston.
- [60]Johnson, Denise Eva. "How to produce Master Materials", **Lessons from exemplary teachers: A study of the lives of teachers who are making a difference in diverse classrooms**. DAI-A 60/04: 1087; October, 1999. (ERIC CD-ROM. No AAC 9925850).
- [61]Kay, W. (1970). **Moral Development**. London: George Allen and Unwin.
- [62]Kohlberg, L. (1976). **Moral sStages and Moralization: The Cognitive Developmental Approach**. New York: Holt, Rinchar and Winston.
- [63]Piaget, J. (1960). **The Moral Judgement of the Child**. Illinois: The Free Press.
- [64]Raths, L.E.; Harmil, M.; & Simon, B. (1966). **Value and Teaching**. Ohio: Charles E. Meril.
- [65]Schwind, Janet M. "How to produce master materials," **What do Mothers in Deprived Environments Articulate about the Hopes and Aspirations They Hold for their Children?** DAI-A 59/04: 1396; October, 1998. (ERIC CD-ROM. No. AAC 9829847).